

Araştırma Makalesi / Research Article

Sağlık Çalışanlarının Demografik Özelliklerine Göre Yaşlı Bireylere
Yönelik TutumlarıHealthcare Professionals' Attitudes Toward Older Elderly According to Their
Demographic CharacteristicsHande ŞAHİN ¹ & Aybala DEMİRCİ AKSOY ²

Geliş/Received: 11.08.2024

Kabul/Accepted: 11.11.2024

Öz

Yaşlı nüfustaki artış, beraberinde yaşlı bireyler için korunma, bakım, yeterli kazanç sağlama, sağlık giderlerinin tazmini, iş imkânı konularında bazı sorunlara neden olmuş, yaşlı bireyler için evde ve kurumlarda verilecek hizmetler daha önem kazanmaya başlamıştır. Yaşlı bireylere verilen sağlık hizmetlerinin kalitesini sağlık çalışanları etkilemektedir. Sağlık hizmetinin kalitesi için yaşlıya yönelik tutumlar kadar yaşlıya hizmet verilen alanlarda veya evde bakımı üstlenen sağlık personelleri ya da aile bireylerinin de yaşlıya yönelik tutumları da o kadar önemlidir. Araştırma, sağlık alanında çalışan personelin yaşlılara yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma betimsel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, 117 sağlık çalışanından oluşmaktadır. Veriler, "Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Sonuçta, katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalaması 93,28±8,52 olarak belirlenmiştir. Bu ortalamaya göre katılımcıların yaşlılara yönelik tutumlarının olumlu olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte, sağlık çalışanların bireysel özelliklerine göre yaşlı bireylere tutumları değerlendirildiğinde; kadınların yaşlılara yönelik tutumlarının erkeklere, bekarların evlilere ve parçalanmış ailede yaşayan sağlık çalışanlarının çekirdek ve geniş ailede yaşayanlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık çalışanları, yaşlı birey, tutum, yaşlılara yönelik tutum, "Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği"

Abstract

The increase in the elderly population has caused some problems in terms of protection, care, sufficient income, compensation for health expenses, and employment opportunities for the elderly, and the services to be provided for elderly at home and in institutions have become more important. Healthcare professionals affect the quality of healthcare services provided to the elderly. For the quality of healthcare services, attitudes towards the elderly are as important as the attitudes of healthcare personnel or family members who care of the elderly in the areas where they are served or at home. The study was conducted to determine the attitudes of healthcare personnel towards the elderly. The research was carried out using the descriptive research method. The study group consisted of 117 healthcare professionals. Data were collected by face-to-face interview technique using the "Kogan Attitude Scale towards Elderly People". Consequently, it was determined that the mean score the participants received on the scale was 93,28±8,52. According to this mean value, it was determined that the attitudes of the participants towards the elderly were positive. Furthermore, upon evaluating healthcare professionals' attitudes towards the elderly according to their individual characteristics, it was determined that women's attitudes towards the elderly were more positive than those of men, single people had more positive

¹ Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Kırıkkale/Türkiye. E-posta: hande_k1979@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0002-0012-0294>

² Sorumlu Yazar/Corresponding Author, Prof. Dr., Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Finans ve Bankacılık Bölümü, Kastamonu/Türkiye. E-posta: aybalaaksoy13@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6068-2387>

attitudes towards the elderly than married people, and health care workers living in broken families had more positive attitudes towards the elderly than those living in nuclear and extended families.

Keywords: *Healthcare professionals, elderly, attitude, attitude towards elderly, "Kogan Attitude Scale towards Elderly People"*

1. GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde yaşam beklentisi; sürekli gelişen tıbbi teknoloji ve bilim, bakım ve tedaviye ulaşmada artış, azalan doğum oranı, enfeksiyonların kontrolünün sağlanması ve kronik hastalıkların tedavisindeki gelişmeler sayesinde ortalama yaşam süresi uzamakta ve yaşlı nüfus oranı gün geçtikçe artmaktadır. Yaşlı nüfustaki artış, beraberinde yaşlı bireyler için korunma, bakım, yeterli kazanç sağlama, sağlık giderlerinin tazmini, iş imkânı konularında bazı sorunlara neden olmuş, yaşlı bireyler için evde ve kurumlarda verilecek hizmetler daha önem kazanmaya başlamıştır. Bununla birlikte yaşlıların başkalarına bağımlılıklarının artması ile bireylerde fiziksel, psikolojik ve ekonomik sorunlar ortaya çıkmakta ve toplumun yaşlılığa bakışı da bu doğrultuda değişmektedir. Değişen bakış açısı, yaşlılarla etkileşim içerisinde bulunan tüm süreçlerde yer alan bireylerin tutum ve davranışlarına yansımaktadır (Almendares, Ashley, Baldwin, Broome ve Counts, 2003; Adıbelli, 2010; Kalınkara, 2016).

Kentleşme sürecinde aile yapısının değişmesi, kültür ve değerlerdeki değişimler yaşlılık döneminde ortaya çıkan bir diğer toplumsal sorunlardan biri olan yaşlı bireylerin bakımı konusunu gündeme taşımaktadır. 65 yaş ve üstündeki bireyler hasta ve bakım ihtiyacı olmasa bile hastalığa yakalanma risklerinin yüksek olması ve fiziki yetersizliklerinin bulunması nedeniyle yardım ve bakıma ihtiyaç duyma olasılıkları artmaktadır. Günlük yaşamlarını devam ettirmekte bir başkasının yardımına ihtiyaç duyan yaşlı bireylerin sayısındaki artış ve demografik yapıdaki farklılaşma yaşlı bireyler için evde ve kurumlarda verilecek hizmetler de önem kazanmaya başlamıştır. Yaşın ilerlemesi ile birlikte, özellikle yaşlılık döneminde fiziksel ve zihinsel olarak ortaya çıkabilen kayıplar zaman içinde çeşit ve içerik olarak değişen bakım ihtiyaçlarını da ortaya çıkarabilmektedir. Gençlik döneminde yaşanan hastalık ile çoğu zaman başa çıkmada sorun yaşamayan bireyler, yaşın ilerlemesi ile birlikte hastalıklarla tek başına başa çıkabilme yetisi zayıflar ve birey, bir başkasının yardım ve bakımına ihtiyaç duyar (Çağlar, 2019). Bu durumda da yaşlılara yönelik tutumların değerlendirilmesini gerekli kılar.

Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir (Çöllü ve Öztürk, 2014). Toplumların yaşlılığa karşı tutumları olumlu, olumsuz ve karma olmakla birlikte, olumsuz tutum eğilimi daha belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir (Adıbelli, 2010). Demir Gökmen ve arkadaşları (2020) çalışmalarında toplumda yaşlılık kavramıyla ilgili olumlu ve olumsuz arasında çeşitlenen bir algının olduğu ifade edilmektedir. Olumlu algılar daha sağlıklı, özgür, işe yarar, üretken, mutlu, yaratıcı, politik ve cinsel olarak aktif yaşlıları kapsamakta, olumsuz algılar ise huysuz, işe yaramaz, hatırlama ve öğrenme yeteneği azalmış, esnek olmayan, adapte olamayan, pasif, yardıma muhtaç ve ben merkezli, umutsuz, mutsuz, fiziksel ve zihinsel olarak kötüye giden, yalnız, başarısız, üretken olmayan yaşlı bireyleri kapsamaktadır. Yine çalışmada, bu olumsuz algı, toplumda özellikle yaşlı ve yaşlılığa yönelik olumsuz tutum geliştirilmesine neden olduğu şeklinde değerlendirilmektedir.

Yaşlı ve yaşlılığa ilişkin inanç ve tutumlar kültürden kültüre farklılaşmaktadır. Bazı toplumlar yaşlıları hasta, işe yaramaz, değersiz, yetersiz, güçsüz olarak ifade ederken, Japonya gibi geleneksel toplumlarda yaşlıya saygı duyulmakta, hürmet edilmektedir. Aynı zamanda yaşlıların bilgi birikimi ve deneyimlerinden yararlanılmaktadır. Japon kültüründe olduğu gibi Türk kültüründe de yaşlıya saygı, sözüne itibar etme ve yaşlısına değer verme söz konusudur (Çilingiroğlu ve Demirel, 2004; Demirci Aksoy, 2016). Ancak modernleşme arttıkça yaşlıların toplumdaki değeri de bu değişimden payını almaktadır (Kesgin, 2019). Geleneksel yaşam

biçiminde yaşlı, aile ve toplum içinde büyük bir değere sahip iken, aile üyeleri yaşlıya saygı gösterir, ihtiyaçlarını karşılar ve hizmet ederdi. Günümüz çekirdek aile yapısında ise yaşlının özellikle sağlık sorunları, barınma ve bakım gibi temel ihtiyaçları gittikçe artan bir şekilde devlet kurumlarının desteği ile karşılanmaktadır (Altunay ve Özkul, 2022). Bu noktada, yaşlı bireylerle en fazla temas halinde olan sağlık çalışanları; tanı, tedavi ve bakımın kesintisiz sürebilmesi için kritik öneme sahiptir. Sağlık çalışanları, her yaştan, aileden, gruptan ve toplumdaki hasta ve bireylerin bakımını hedefler. Sağlık çalışanları ile yaşlı hastalar arasındaki sağlıklı iletişim, hastanın tedavisi, bakım ve tedaviden memnuniyeti için önemli bir konudur. Yaşlı birey ile etkili iletişim kurabilmek için kendi duygularını anlayıp kavrayabilen, empati kurabilen çalışanların yaşlı bireylere yönelik olumlu tutum ve davranış sergilemesi beklenmektedir. Yaşlı bireylere verilen sağlık hizmetlerinin kalitesini sağlık çalışanları etkilemektedir. Sağlık hizmetinin kalitesi kapsamına yaşlıya yönelik tutumlar, yaşlı bireylere hizmet verilen kurumlarda sağlık personelleri veya evde bakımını üstlenen aile bireylerinin yaşlıya yönelik tutumları da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Bu noktada sağlık personelinin yaşlı bireylere yönelik tutumlarının belirlenmesi ve yaşlı bireylere hizmet veren sağlık personelinin tutumlarının etkisinin farkında olarak hizmet vermelerinin sağlanması açısından önem arz eder. Araştırma, sağlık alanında çalışan personelin yaşlı bireylere yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Yöntemi

Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırmadan yararlanılmıştır. Bir sosyal araştırmada, sosyal olay ve olguların olduğu gibi ortaya konulmasına tasvir yöntemi/tarama/betimsel yöntem denir (Arslanoğlu, 2016).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki sağlık çalışanları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen çalışmaya gönüllü olarak katılan ve zaman ayırabilen 117 sağlık çalışanı oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sağlık çalışanlarına ait sosyo-demografik bilgileri ortaya koymak amacı ile Kişisel Bilgi Formu (cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir düzeyi, aile tipi, yerleşim birimi, eğitim durumu, mesleği, kaç yıldır sağlık çalışanı olarak görev yaptığı, evde birlikte yaşanan 65 yaş üstü aile üyesi olup olmadığı, yaşlılık kelimesinin çağrıştırdığı olumlu/olumsuz kavramlar, yaşlı bakımı alanında eğitim alıp alma durumu, 65 yaş ve üzeri hasta bakımına yönelik hizmet içi eğitim verilip verilmemesi hakkındaki görüş, yaşlı bireylerle çalışırken en sık rastlanan sorunlar ve yaşlı hastaların bakımını etkileyen faktörlerin neler olduğu) ve ikinci bölümde sağlık çalışanlarının yaşlı bireylere karşı tutumlarının belirlenmesi amacı ile kullanılan "Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği" yer almaktadır. Veriler, Kılıç ve Adıbelli (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan "Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği" ile 3-17 Mart 2023 tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Yaşlılara karşı tutum ölçeği (Kogan Attitudes toward Old People Scale "KOPS") bireyin yaşlılara karşı tutumunu ölçmek amacıyla oluşturulmuş, tıbbi terim içermeyen, sosyal, 6'lı likert tipi bir ölçektir (Kogan, 1961). Ölçek, 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte; 13 olumlu, 13 olumsuz ifade bulunmakta ve tek numaralı maddeler olumsuz, çift numaralı maddeler olumlu ifade içermektedir. İfadeler soldan sağa 1 2 3 4 5 6 şeklinde puanlanıp tüm maddelerin puanları toplanarak toplam puan bulunmaktadır. Her bir maddeden en az 1 en fazla 6 puan olmak üzere ölçekten toplam 26-156 arasında puan elde edilmektedir. Toplam puanın yükselmesi bireyin yaşlılara karşı olumlu tutuma sahip olduğunu

göstermektedir. Ölçeğin yapısı nedeniyle olumsuz ifadeler sağdan sola 6 5 4 3 2 1, olumlu ifadeler ise; soldan sağa 1 2 3 4 5 6 şeklinde puanlanmaktadır (Kılıç ve Adıbelli, 2011).

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin değerlendirilmesinde, Sosyal bilimlerde istatistik paket programının (Statistical Package for the Social Sciences-SPSS) 22.0 sürümünden yararlanılmıştır. Veri toplama araçlarının güvenilirliğini sınamak için güvenilirlik analizi (Cronbach's Alpha) yapılmıştır ve güvenilirlik değeri 0,81 olarak bulunmuştur. Veriler, tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerden yararlanılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca cinsiyet, meslek, yerleşim yeri, yaşlıyla yaşama durumu gibi bazı sosyo-demografik değişkenlerin kategorileri arasında gruplar arasındaki niceliksel verilerin karşılaştırılmasında; gruplar arasındaki farkı belirlemede t-testi ve varyans analizinden yararlanılmıştır. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Farklılığa neden olan gruplarda araştırma bulguları %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

2.5. Etik Kurul Onayı

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanması, veri toplama araçlarının uygulanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde ANKAD Yayın Kurulu'nun hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Tüm sorumluluk yazarlara aittir. Bu çalışmanın ANKAD dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Araştırma için Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 06.08.2024 tarih ve 08 sayılı toplantısı 27 numaralı kararı ile etik kurul izni alınmıştır.

3. BULGULAR

Sağlık çalışanlarının sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde, araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının %23,1'inin erkek ve %76,9'unun kadınlardan oluştuğu Tablo 1'de görülmektedir. Çalışmaya katılan sağlık çalışanlarının; %50,4'ünün 18-28 yaş, %35,0'inin 29-39 ve %14,5'inin 40-59 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %45,3'ü bekâr ve %54,7'si evlidir (Tablo 1).

Tablo 1. Sağlık Çalışanlarının Sosyodemografik Özellikleri (N=117)

Sosyo-demografik Özellikler	Düzy	f	%
Cinsiyet	Kadın	90	76,9
	Erkek	27	23,1
Yaş	18-28	59	50,4
	29-39	41	35,0
	40-59	17	14,5
Medeni Durum	Bekâr	53	45,3
	Evli	64	54,7
Gelir Düzeyi	Gelir Gideri Karşılıyor	37	31,6
	Gelir Gidere Eşit	63	53,8
	Gelir Giderden Fazla	17	14,5

Yerleşim Birimi	Büyükşehir	50	42,7
	Küçük şehir	43	36,8
	İlçe	21	17,9
	Köy	3	2,6
Aile Tipi	Çekirdek	97	82,9
	Geniş	13	11,1
	Parçalanmış	4	3,4
	Diğer	3	2,6
Eğitim Durumu	Lise	13	11,1
	Önlisans	40	34,2
	Lisans	58	49,6
	Yüksek lisans ve üstü	6	5,1
Meslek	Doktor	3	2,6
	Hemşire	57	48,7
	Sosyal Hizmet Uzmanı	4	3,4
	Yaşlı Bakım Elemanı	3	2,6
	Teknisyen	22	18,8
	Diğer	28	23,9
Sağlık çalışanı olarak çalışılan yıl	1 Yıldan Az	24	20,5
	1-5 Yıl	34	29,1
	6-10 Yıl	18	15,4
	11-15 Yıl	19	16,2
	16 ve üstü	22	18,8
Evde 65 yaş üstü yaşlı birey ile yaşam durumu	Evet	44	37,6
	Hayır	73	62,4

Çalışmaya katılan sağlık çalışanlarının; %31,6'sı gelirin gideri karşılamadığını, %53,8'i gelirin gidere eşit olduğunu, %14,5'i gelirin giderden fazla olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %42,7'si büyükşehirde, %36,8'i küçük şehirde, %17,9'u ilçede yaşamaktadır. Sağlık çalışanlarının %82,9'u çekirdek, %11,1'i geniş, %3,4'ü parçalanmış aile yapısına sahiptir. Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde; %11,1'inin lise, %34,2'sinin önlisans, %49,6'sının lisans, %5,1'inin yüksek lisans ve üstü eğitim sahibi oldukları belirlenmiştir. Çalışmaya katılanların %2,6'sı doktor, %48,7'si hemşire, %3,4'ü sosyal hizmet uzmanı, %2,6'sı yaşlı bakım elemanı, %18,8'i teknisyendir. Sağlık çalışanlarının meslekte geçirdikleri süre incelendiğinde; %20,5'inin 1 yıldan az, %29,1'inin 1-5 yıl, %15,4'ünün 6-10 yıl, %16,2'sinin 11-15 yıl, %18,8'inin 16 yıldan fazla süredir sağlık çalışanı olarak görev yaptıkları saptanmıştır. Araştırmaya dahil edilenlerin %37,6'sı hayatlarının belli bir döneminde evinde 65 yaş üstü yaşlı bireyle yaşadığını belirtirken, %62,4'ü yaşamadığını belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 3. Katılımcıların Ölçekten Almış Oldukları Toplam Puanlara Ait Betimsel İstatistikler

<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>Medyan</i>	<i>S</i>	<i>En düşük puan</i>	<i>En yüksek puan</i>
117	93.2821	94.000	8.5185	75.0	116.0

Katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puanlara ait betimsel istatistikler Tablo 3'te gösterilmiştir. Buna göre ölçekten alınacak en yüksek puan 130, en düşük puan 26'dır. Çalışmada katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalaması 93.28 ± 8.52 olarak belirlenmiştir. Bu ortalamaya göre katılımcıların yaşlılara yönelik tutumunun olumlu olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 4. Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği'nin Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellikler		$\bar{X}$	S	t/F	p
Cinsiyet	Kadın	93.4333	8.43754	.349	.486
	Erkek	92.7778	8.92849		
Yaş	18-28	93.6610	8.59553	.912	.405
	29-39	93.8049	8.31631		
	40-59	90.7059	8.78041		
Medeni Durum	Bekar	93.9811	9.52424	.807	.106
	Evli	92.7031	7.61511		
Gelir Düzeyi	Gelir gideri karşılamıyor	92.0811	7.94208	2.33 6	.101
	Gelir gider eşit	94.7619	8.78730		
	Gelir giderden fazla	90.4118	8.01607		
	Hayır	70.7077	8.36517		
Yerleşim Birimi	Büyükşehir	94.0400	7.94101	.515	.616
	Küçük şehir	93.4419	8.35892		
	İlçe	91.3810	9.71327		
	Köy	91.6667	14.0119 0		
Aile Tipi	Çekirdek	93.0103	8.49816	3.32 2	.040 *
	Geniş	91.2308	7.67196		
	Parçalanmış	100.857 1	8.51859		
Eğitim Durumu	Lise	96.5385	7.24126	1.04 1	.145
	Önlisans	93.1750	8.56016		
	Lisans	92.3621	9.03929		
	Yüksek Lisans ve Üstü	95.8333	3.06050		
Meslek	Doktor	90.6667	6.50641	.089	.994
	Hemşire	93.1754	8.6669		

	Sosyal Hizmet Uzmanı	93.5000	2.08167		
	Yaşlı Bakım Elemanı	93.6667	3.51188		
	Teknisyen	93.0455	9.72712		
	Diğer	93.8929	8.75316		
Sağlık Çalışanı olarak çalışılan yıl	1 Yılda Az	94.0417	9.71990	.386	.818
	1-5 Yıl	92.0882	8.41128		
	6-10 Yıl	94.1111	6.89321		
	11-15 Yıl	92.4211	10.4100 2		
	16 ve üstü	94.3636	7.02747		
Evde 65 yaş üstü yaşlı bireyle yaşama durumu	Evet	93.1818	9.66959	.098	.131
	Hayır	93.3425	7.81420		

*p<0.05

Tablo 4'e göre sağlık çalışanlarının cinsiyeti ile yaşlılara yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte, kadınların yaşlılara yönelik tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların "Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği" 'nin yaş gruplarına göre karşılaştırılmasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ancak 29-39 yaş aralığındaki katılımcıların diğer yaş aralığındaki katılımcılara göre yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan sağlık çalışanlarının medeni durumu ile ölçek puanları arasında herhangi bir fark bulunmamakla birlikte bekarların yaşlılara yönelik tutumları evli olanlardan daha olumludur.

Sağlık çalışanlarının gelir düzeyi ile yaşlılara karşı tutumları arasında bir fark belirlenmemiştir. Geliri giderine eşit olan katılımcıların yaşlılara karşı tutumları diğer gelir grubundakilerden daha olumludur.

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının yerleşim birimleri ve ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamakla beraber, büyükşehirde yaşayan katılımcıların diğerlerine oranla yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya alınan sağlık çalışanlarının aile tipi ile yaşlılara yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır. Parçalanmış ailede yaşayan sağlık çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumları çekirdek ve geniş ailede yaşayanlardan daha olumludur. Katılımcıların, eğitim düzeyleri ile yaşlılara yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Lise mezunu sağlık çalışanlarının yaşlılara yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının meslekleri ile yaşlılara yönelik tutumları arasında anlamlı fark bulunmamakla beraber, diğer meslek grubunda yer alan katılımcılara göre daha olumlu bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların çalıştıkları yıl ile yaşlılara ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Meslekte 16 yıldan daha fazla çalışmış katılımcıların yaşlılara yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir.

Sağlık çalışanlarının evde 65 yaş üstü yaşlıyla yaşama durumlarına incelendiğinde; evinde yaşlı bireyle yaşamayanların yaşayanlara oranla daha olumlu tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir.

3. TARTIŞMA

Alan yazında yaşlı bireylere karşı sağlık çalışanlarının tutumlarına yönelik hemşire (Ayaz Alkaya ve Birimoğlu Okuyan, 2017; Gümüšoğlu ve Tambağ, 2023), yaşlı bakım elemanı (Gökdal, 2019), aile hekimliği meslek elemanlarına yönelik (duyan ve Koç, çalışmalara rastlanmasına rağmen tüm sağlık çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumlarını kapsayan çalışmaların sayısı sınırlıdır.

Araştırmada, kadın katılımcıların yaşlılara karşı tutum puanı ortalamalarının erkeklerle kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir ve cinsiyetler arasındaki ortalama puan farklarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır. Konuya ilişkin alan yazın incelendiğinde, sağlık çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumlarının olumsuz olduğunu belirleyen araştırmalar (Kearney, Miller, Paul ve Smith, 2000) olduğu kadar, nötr ya da olumlu yönde olduğunu gösteren araştırmalar (Yen, Liao, Chen, Kao, Lee ve 2009; Doherty, Mitchell ve O'Neill, 2012) da bulunmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre alan yazın değerlendirildiğinde; kadınların yaşlılara yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğunu saptanmış çalışmalar mevcut olduğu gibi (Hawkins, 1996; Doherty vd., 2012; Güven, Uçakan Muz ve Efe Ertürk, 2012; Canlı Özer ve Terkeş, 2014; Afarigan ve Abedi, 2016; Başer, 2017) erkeklerin kadınlara göre daha olumlu tutumlara sahip olduğunu belirleyen araştırmalar (Yılmaz, Altınok, Badel, Darıcı ve Sungur, 2012; Ünalın, Soyuer ve Elmalı, 2012; Koç, Yıldırım, Gürcü ve Vefik Uluçay, 2013; Arun ve Pamuk, 2014; Ceylan ve Öksüz, 2015) da bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının 29-39 yaş aralığındaki katılımcıların yaşlılara karşı tutumlarının; 18-28 yaş ve 40-59 yaş aralığındaki katılımcılara kıyasla daha olumlu olduğu saptanmıştır. Alan yazındaki araştırmalarda yaşın, yaşlıya karşı sergilenen tutumu etkilediği ve yaşın artması ile yaşlılara karşı olumlu tutumun arttığı saptanmıştır (McCracken, Fitzwater, Lockwood ve Björk, 1995; Söderhamn, Lindercrona ve Gustavsson, 2001; Soyuer, Ünalın, Güleser ve Elmalı, 2010; Yılmaz, vd., 2012).

Bekar katılımcıları yaşlılara karşı tutumlarının evlilere kıyasla daha olumlu olduğu görülmekle beraber gruplar arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Bu bulgu doğrultusunda katılımcıların medeni durumlarına göre yaşlılara karşı tutumlarının benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bekar katılımcıların evli katılımcılara göre tutumlarının daha olumlu olmasının nedeni olarak; evli kişilerin yaşam şartlarının önceliklerinin değişmesi nedeniyle yaşlılara karşı toleranslarının azalması olarak düşünülmektedir.

Sağlık çalışanlarının gelir düzeyi ile yaşlılara karşı tutumları incelendiğinde; gelir düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmamakla ($p>0.05$) beraber, geliri gidere eşit olan katılımcıların yaşlı bireylere karşı tutumlarının daha olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Alan yazın incelendiğinde; gelir durumunu kötü olarak değerlendiren katılımcıların iyi olarak değerlendiren katılımcılara göre yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumsuz olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar olduğu; ayrıca gelir durumu iyi olan bireylerin, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların yaşamının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimine göre yaşlılar karşı tutumları incelendiğinde; küçük şehirde geçirenler ile büyükşehirde geçirenlerin ölçek puanları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmamakla beraber, büyükşehirde yaşayan katılımcıların diğerlerine oranla yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Alan yazında da benzer bulgular mevcuttur (Hweidi ve Obeisat, 2006; Adkins, Mayhew, Gavaza ve Rahman, 2012; Adıbelli, Türkoğlu ve Kılıç, 2013 ve Ayoğlu, Kulakçı, Kuzlu Ayyıldız, Korkmaz Arslan ve Veren, 2014).

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sanayileşme ile birlikte geniş aile yapısı yerini çekirdek aileye bırakmıştır. Araştırmada, geniş aileye sahip olma oranının %11,1'lerde kalmasının

sebebi de bu durum ile açıklanabilir. Araştırmaya alınan sağlık çalışanlarının aile tipi ile yaşlılara yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmakta olup ($p < 0.05$), parçalanmış ailede yaşayan sağlık çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumları çekirdek ve geniş ailede yaşayanlardan daha olumludur. Bu bulgu katılımcıların aile tiplerine göre yaşlılara karşı tutumlarının birbirlerinden farklı olduğunu göstermektedir. Adıbelli ve arkadaşları (2013) ile Mancılık (2015) bu bulgudan farklı olarak, çalışmalarında geniş aile tipine sahip katılımcıların yaşlılara yönelik tutumlarının çekirdek ailede yaşayanlara göre daha olumlu olduğunu ancak gruplar arasında istatistiksel anlamda bir farklılık olmadığını saptamışlardır. Ayrıca alan yazında çekirdek aileye sahip bireylerin yaşlılara yönelik tutumlarının geniş aileye sahip bireylere göre daha olumlu olduğu fakat bu farkın istatistiki olarak anlamlı bulunmayan çalışmalar da mevcuttur (Ayoğlu vd., 2014 ;Turan, Yanardağ ve Metintaş 2016).

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumlarına göre yaşlılara karşı tutumları incelendiğinde; lise mezunu sağlık çalışanlarının yaşlılara yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları gözlemlenmiştir. Bununla beraber gruplar arasında anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir. Koç (2017) tarafından sosyal hizmet alanında çalışan profesyonellerin yaşlılığa karşı tutumlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, önlisans mezunu katılımcıların yaşlılara yönelik tutumlarının lisans ve yüksek lisans mezunlarına kıyasla daha olumlu olduğu ve bunun sebebinin eğitim düzeyi düşük katılımcıların geleneksel Türk aile yapısını muhafaza etme düşünceleri olduğu söylenmiştir. Benzer şekilde, Ünalın vd. (2012) tarafından yapılan çalışmada, eğitim düzeyi yüksek personelin tutumlarının eğitim düzeyi düşük personele göre daha olumsuz olduğu bulgusuna ulaşılmış ve araştırma sonuçlarında bu durum, yaşlı bakım hizmetinin, eğitim düzeyi yüksek bireyler tarafından vasıfsız iş olarak görüldüğü ve eğitim düzeylerine göre daha üst düzeye sahip bir iş bulma beklentileri ile açıklanmıştır. Araştırma sonucuna paralel şekilde eğitim düzeyi arttıkça yaşlılara yönelik tutumların daha olumsuz olduğu bildiren çalışmalar da mevcuttur (Soyuer vd., 2010; Güven, vd.2012).

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının meslekleri ile yaşlılara yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamakla beraber, diğer meslek grubu sınıflamasındakilerin daha olumlu bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Yapılan alan yazın araştırmasında sağlık çalışanlarının meslekleri ile yaşlılara yönelik tutumlarını karşılaştıracak bir çalışmaya rastlanmaması nedeni ile tartışma imkânı kısıtlıdır. Koç (2017) tarafından sosyal hizmet alanında hizmet veren profesyonel kimselerin yaşlılığa karşı tutumları ve geriatric yetkinliklerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmada; mesleğe göre yaşlılığa karşı tutum puanları bakımından istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmuş ve en yüksekte en düşüğe doğru toplam tutum puanına sahip meslekler; psikolog, sosyal hizmet uzmanı, sağlık servisi çalışanları (doktor, hemşire, diyetisyen ve fizyoterapist), öğretmenler ve çocuk gelişimi olarak sıralanmıştır. Bilindiği gibi huzurevlerinde çalışan meslek elemanı ve bakım personelinin hepsi yaşlılarla ilgilenmekte ve onlarla ivedi daimî bir şekilde iç içe bulunmaktadır. Bu personelin bir kısmı yaşlıların beslenme, temizlik gibi ihtiyaçlarını giderirken bir kısmı rutin sağlık muayenelerini yapmakta, bir kısmı sosyal açıdan yaşlıları destekleyip sosyal işlevselliklerini yükseltirken bir kısmı ise psikolojik incelemelerini yapmakta ve yaşlıların kuruma uyum aşaması ile ilgilenmektedir. Bu bilgi doğrultusunda, araştırmaya katılan personelin sosyal hizmet uzmanı, psikolog, yaşlı bakım elemanı veya diğer mesleklerden olmalarının yaşlılara yönelik tutumları değiştirmediği ve tutumların benzer olduğu sonucuna ulaşılabılır.

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının çalıştıkları yıla göre katılımcıların yaşlılara karşı tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Meslekte 16 yıldan daha fazla çalışmış olan katılımcıların yaşlılara yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Bu durumun yaşlı ile geçirilen süreden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının 65 yaş ve üstü yaşlılarla yaşama durumuna göre yaşlılara karşı tutumları incelendiğinde; evinde 65 yaş ve üstü yaşlı bireyle yaşamayanların yaşayanlara oranla daha olumlu tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde yaşlı bir birey ile aynı evde yaşama ile tutum arasında bir ilişki olmadığını saptayan çalışmalar olduğu gibi (Zampieron, Saraiva, Corso ve Buja, 2012 ve Strugala, Talarska ve Wysocki, 2016) yaşlı bireylerle birlikte yaşamının tutumları olumsuz yönde etkilediğini bildiren çalışmalar da mevcuttur (Turan vd., 2016 ve Seferoğlu, Yıldız, Büyükkoyuncu Pekel, Yıldız ve Tufan, 2016). Araştırma sonuçlarından 65 yaş üstü yaşlılar ile yaşayan veya yaşamayan grupların yaşlılara yönelik tutumlarının benzer olduğu sonucuna varılabilir.

Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının yaşlılık alanında eğitim alma durumlarına göre yaşlılığa karşı tutumlarına bakıldığında eğitim aldığını ifade eden katılımcıların yaşlılara karşı tutumlarının yaşlı bakım eğitimi almadığını ifade eden katılımcılara kıyasla daha olumlu olduğu görülmekle beraber grupla arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Alan yazında yaşlılıkla ilgili eğitim almış olmanın yaşlılara karşı tutumuna etki etmediğini saptayan birçok çalışma bulunmakla birlikte (Duru Aşiret, Türten Kaymaz, Canbolat ve Kapucu, 2015; Başer, 2017; Koç, 2017) eğitim alma durumunun tutumları olumlu yönde etkilediğini saptayan çalışmalar da mevcuttur (Seferoğlu vd., 2016; Koç, Öztaş, Uysal, Demircan, Erdem, ve Sarı, 2018). Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının büyük çoğunluğu (%92,3) yaşlı bakım eğitimi almanın gerekli olduğunu ifade ederken bir kısmı (%7,7) yaşlı bakım eğitimi almanın gerekli olmadığını ifade etmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sağlık alanında çalışan personelin yaşlılara yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, katılımcıların yaşlılara ilişkin genel tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgular, katılımcılar tarafından tutum cümlelerine verilen yanıtlar ve sosyo-demografik değişkenler ele alınarak incelendiğinde cinsiyet, yaş grupları, medeni durum, gelir düzeyi, yerleşim yeri, eğitim durumu, meslek grupları, çalışılan süre, 65 yaş üstü yaşlı ile yaşama durumu ve yaşlılık alanında eğitim alma arasındaki ortalama puan farkının istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır. Aile tipi değişkeninde ise ortalama puan farkının anlamlı olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların yaşı, medeni durumu, aile tipi, eğitim düzeyi, yerleşim birimi, yaşlılarla yaşama durumu ve yaşlılık alanında eğitim alma durumlarına göre yapılan analizlerde katılımcıların yaşlılara karşı tutumlarının benzer olduğu tespit edilmiştir. Yapılan analizde bu değişken grupları arasında kısmi farklar bulunsa da bu farklar istatistiksel olarak anlamlı olmadığından söz konusu değişkenlerin yaşlılığa yönelik tutumları etkilemediği tespit edilmiştir. Yaşlılığa ilişkin tutumla ilgili bulgulara bakıldığında, erkeklerin kadınlara göre; 29-39 yaş aralığındaki katılımcıların diğer yaş aralığındaki katılımcılara göre; bekarların evlilere göre; geliri gidere eşit olan kişilerin geliri giderden fazla olan ve geliri gideri karşılamayan katılımcılara göre; yaşamının büyük çoğunluğunu büyükşehirde geçirenlerin küçük şehir, ilçe ve köyde geçirenlere göre; parçalanmış aileye sahip kişilerin çekirdek ve geniş aileye sahip olanlara göre; lise mezunlarının önlisans, lisans ve üstü mezunlara göre; diğer meslek elemanları doktor, hemşire, sosyal hizmet uzmanı, yaşlı bakım elemanı ve teknisyenlere göre; 16 yıl ve üstü süredir sağlık çalışanı olarak çalışan sağlık personelinin bir yıldan az, 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 11-15 yıldır çalışanlara göre; 65 yaş ve üstü yaşlılarla hiç birlikte yaşamayanların belirli sürelerde yaşamış katılımcılara göre; bakım personelinin meslek elemanlarına göre; yaşlı bakım eğitimi aldığını ifade eden katılımcıların yaşlı bakım eğitimi almadığını ifade eden katılımcılara göre yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Gelecekte örneklem büyüklüğünün artırılarak konunun çalışılması, konuya ilişkin daha ayrıntılı derinlemesine veri elde edilmesini sağlayabilir. Benzer ölçek ve testlerin sağlık kurumlarında hizmet veren personele yönelik hizmet içi eğitim programlarında ön test ve son test olarak uygulanması önerilmektedir. Bu sayede tutum profili somutlaştırılmış olacaktır. Ayrıca yaşlılık alanında hizmet verecek personel seçiminde tutum ölçümünün yapılmasının, kişilerden daha yüksek verimin elde edilmesinde fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Sağlık kurumlarında çalışan meslek elemanlarının yaşlılara karşı tutumları belirli aralıklarla değerlendirilmelidir. Bu konuda eylem planlarında hedef ve stratejiler belirlenmelidir. Yapılan çalışmada yaşlı bireylerle yaşanan sorunların yaşlılığa yönelik tutumları etkilediği bulgusundan yola çıkarak sağlık çalışanlarının sorunları belirlenmesi ve çalışma şartlarının ihtiyaçlara göre düzenlenmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıbelli, D. (2010). *Hemşirelerin geriatrik hasta bakımında karşılaştıkları güçlüklerin ve tutumlarının belirlenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Adıbelli D., Türkoğlu N. & Kılıç D.(2013). Öğrenci hemşirelerin yaşlılığa ilişkin görüşleri ve yaşlılara karşı tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*. 6(1), 2-8.
- Adkins, D.M., Mayhew, Sl., Gavaza, P. & Rahman, S. (2012). Pharmacy students' attitudes toward geriatric nursing home patients. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 76-81.
- Afarigan, B. & Abedi, H. A. (2016). Investigating the relationship between ageism and some demographic aspects in offering nursing care to elder patients of Al-Zahra hospital. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*, 12(5), 233- 238.
- Almendaras, B., Ashley, J., Baldwin, K., Broome, B. & Counts, M. (2003). *Handbook of geriatric nursing care*. (2nd edition). Philadelphia: Springhouse Pub Co.
- Altunay, Z. & Özkul, M.(2022). Geçmişin değeri günün sosyal problemi: yaşlılık ve modern toplumda yaşlı bakımı, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(35), 1012-1036.
- Arslanoğlu, İ. (2016). *Bilimsel yöntem ve araştırma teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Arun, Ö. & Pamuk, D. (2014). Kurumsal bakım sektöründe Ageism: yaşlı bakım personelinin yaşlanma ve yaşlılığa ilişkin ayrımcı tutumlarının nedenleri ve müdahale önerileri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 4(2), 19-33.
- Ayaz Alkaya, S. & Birimoğlu Okuyan C.(2017). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(1),43-52.
- Ayoğlu, F., Kulakçı, H., Kuzlu Ayyıldız, T., Korkmaz Arslan, G. & Veren, F. (2014). Attitudes of Turkish nursing and medical students toward elderly people. *Journal of Transcultural Nursing*, 25(3), 241-248.
- Başer, G. (2017). Huzurevinde çalışan bakım personelinin yaşlılara karşı tutum ve ayrımcılık düzeyleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Canlı Özer, Z. & Terkeş, N. (2014). Evaluation of nursing students' attitudes toward ageism in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116(2014), 2512-2515.

- Ceylan, H. & Öksüz, M. (2015). Sosyal hizmet lisans öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 8(39), 566-577.
- Çağlar, T. (2019). Yaşlıya bakım verenlerle çalışma. Yaşlılık ve Sosyal Hizmet içinde (s.103-125). Ankara: Nika Yayınevi.
- Çilingiroğlu, N. & Demirel, S.(2004). Yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığı, *Türk Geriatri Dergisi*, 7(4), 225-230.
- Çöllü, E.F. & Öztürk, Y.E.(2014). Örgütlerde inançlar-tutumlar tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri bu yöntemlerin değerlendirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1-2), 373-404.
- Demir Gökmen, B. Kanbay, Y. Fırat, M. Akçam, A. & Öztürk, Ş. (2020). Yaşlıya yönelik tutumlar ve etkileyen etmenlerin incelenmesi, *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 253-63.
- Demirci Aksoy, A. (2016) Türk kültüründe aile, kadın ve yaşlı. Ed. T. Çetin ve Meydan A., Türk Kültüründe Coğrafya II içinde (s:367-387). Ankara: PEGEM Akademi.
- Doherty, M., Mitchell, E.A. & O'neill, S. (2011). Attitudes of health care workers towards older people in a rural population: a survey using the Kogan scale. *Nursing Research and Practice*, 1-7.
- Duru Aşiret, G., Türten Kaymaz, T., Canbolat, Ö. & Kapucu, S. (2015). Hemşirelerin yaşlıya ilişkin tutumları. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 17(1), 10-20.
- Duyan, V. & Koç, N.E. (2019). Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kuruluşlarda görev yapan meslek elemanlarının yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi: Ankara örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(45), 827-856.
- Gökdal, M. (2019). Yaşlı bakım alanında çalışan personelin yaşlılara yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Ankara örneği, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gümüšoğlu, F. & Tambağ, H.(2023). Hemşirelerin yaşlı hastalara karşı tutumları ve bakım davranışlarının incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 10(3), 256-263.
- Güven, Ş., Uçakan Muz, G. & Efe Ertürk, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(2), 99-105.
- Hawkins, M. J. (1996). College students' attitudes toward elderly persons. *Educational Gerontology*, 22(3), 271-279.
- Hweidi, I.M. & Al- Obeisat, S.M. (2006). Jordanian nursing students' attitudes toward the elderly, *Nurse Education Today*, 26(1), 23-30.
- Kalınkara, V. (2016). Temel gerontoloji yaşlılık bilimi. 1.Basım. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kearney, N., Miller, M., Paul, J., Smith, K. (2000). Oncology healthcare professionals' attitudes toward elderly people. *Ann Oncol*, 11(5), 599-601.
- Keskin, G. (2019). X, Y, Z kuşaklarının yaşlılara yönelik tutumlarının değerlendirilmesi; İstanbul ili Kadıköy ilçesi örneği. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç, D. & Adıbelli, D. (2011). The validity and reliability of Kogan's attitude toward old people scale in Turkish society. *Health*, 3(9), 602-608.

- Koç, A., Yıldırım, R., Gürcü, M. & Vefik Uluçay, D. (2013). Assessing young university students' behaviour regarding age discrimination. *The Annals of Eurasian Medicine*, 1(3), 49-55.
- Koç, N.E. (2017). *Sosyal hizmet alanında çalışan profesyonellerin yaşlılığa karşı tutumlarının ve geriatrik yetkinliklerinin belirlenmesi: Ankara örneği*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koç, A., Öztaş, D., Uysal, N., Demircan, Z., Erdem, Ö. & Sarı, E. (2018). Klinik hemşirelerinin yaşlılara ilişkin düşünce ve tutumları. *Ankara Medical Journal*, 18(4), 500-507.
- Kogan, N. (1961). Attitudes toward old people in an older sample. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 62(3), 616-622.
- Mancılık, A. (2015). Sosyal hizmet öğrencilerinin müracaatçı olarak yaşlılarla çalışma ve yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- McCracken, A., Fitzwater, E., Lockwood, M. & Bjørk, T. (1995). Comparison of nursing students' attitudes toward the elderly in Norway and the United States. *Educational Gerontology*, 21, 167-180.
- Seferoğlu, M., Yıldız, D., Büyükkoyuncu Pekel, N., Yıldız, A., & Tufan, F. (2016). Attitudes of neurology specialists toward older adults. *Aging Clinical and Experimental Research*, 29(4), 787-792.
- Söderhamn, O., Lindercrona, C. & Gustavsson, S. M. (2001). Attitudes toward older people among nursing students and registered nurses in Sweden. *Nursing Education Today*, 21(3), 225-229.
- Soyuer, F., Ünalın, D., Güleser, N. & Elmalı, F. (2010). Sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı demografik değişkenlerle ilişkisi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 20-25.
- Strugala, M., Talarska, D. & Wysocki, J. (2016). Attitudes towards the elderly among nursing students in Poland – Initial finding. *Journal of Geriatrics & Geriatric Research*, 5(1), 1-8.
- Turan, E., Yanardağ, M. & Metintaş, S. (2016). Attitudes of students of health sciences towards the older persons. *Nurse Education Today*, (36), 53-57.
- Ünalın, D., Soyuer, F., & Elmalı, F. (2012). Geriatri merkezi çalışanlarında yaşlı tutumunun değerlendirilmesi. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 2(3), 115-120.
- Yen, C. H., Liao, W. C., Chen, Y. R., Kao, M. C., Lee, M. C. & Wang, C. C. (2009). A Chinese version of Kogan's attitude toward older people scale: reliability and validity assessment. *International Journal of Nursing Studies*, 46(1), 38-44.
- Yılmaz, M., Altınok, M., Badel, P., Darıcı, M. & Sungur, M. (2012). Genç erişkinlerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Turkish Journal of Geriatrics*, 15(4), 416-423.
- Zampieron, A., Saraiva, M., Corso, M. & Buja, A. (2012). An international Survey on attitudes of renal nurses towards older people. *Journal of Renal Care*, 38(4), 213-21.

Research Article

Sağlık Çalışanlarının Demografik Özelliklerine Göre Yaşlı Bireylere Yönelik Tutumları

*Healthcare Professionals' Attitudes Towards Elderly According to Their
Demographic Characteristics*

Hande ŞAHİN & Aybala DEMİRCİ AKSOY

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The change in family structure and changes in culture and values during the urbanization process bring the issue of caring for the elderly, another social problem emerging in old age, to the agenda. Even if individuals aged 65 and over are not sick and do not need care, their chances of needing help and care increase because of their high risk of contracting a disease and having physical disabilities. Services to be provided at home and in institutions for the elderly have started to gain importance with the increased number of the elderly who need help from someone to continue their daily lives and the differentiated demographic structure. In today's nuclear family structure, the basic needs of the elderly, particularly health problems, shelter, and care, are increasingly met with state institutions' support. At this point, healthcare professionals who contact the elderly the most play a critical role in uninterrupted diagnosis, treatment, and care. Hence it is essential to determine healthcare personnel's attitudes towards the elderly and ensure that healthcare personnel providing service to the elderly deliver services with the awareness of the impacts of their attitudes. Accordingly, the present study was conducted to determine the attitudes of healthcare personnel towards the elderly.

Method

The study used descriptive research, one of the quantitative research methods. The study group consisted of 117 healthcare workers who were selected by a random sampling method and volunteered to participate in the study. Data were collected using "Kogan's Attitudes Toward Old People Scale," adapted by Kılıç and Adıbelli (2011), and by employing the face-to-face interview technique between March 3-17, 2023. The data were evaluated using descriptive statistical methods. Furthermore, in comparing quantitative data between the groups among the categories of some socio-demographic variables such as gender, occupation, place of residence, and the status of living with an older adult, the t-test and analysis of variance were used to determine the difference between the groups. Pairwise comparisons were performed to reveal between which groups there were significant differences. The research findings in the groups causing the difference were evaluated at a 95% confidence interval and a 5% significance level.

Conclusion

As a result, participants obtained an average score of 93.28 on the scale. According to this mean value, participants' sentiments toward the elderly were found to be good. Furthermore, when healthcare workers' attitudes toward the elderly were assessed based on their individual characteristics, it was discovered that women had more positive attitudes than men, single healthcare workers had more positive attitudes than married ones, and healthcare workers from fragmented families had more positive attitudes than those from nuclear and extended families. The study's drawback is its tiny sample size, which was caused by timing restrictions. In the future, examining the subject with a larger sample size may yield more detailed information on the issue. It is recommended that similar scales and tests be applied as pre-tests and post-tests in in-service training programs for personnel providing service in health institutions.